

PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ

Propunere de politică publică: Promovarea egalității de gen și eliminarea discriminării în evaluarea stării de sănătate în sectorul militar al Republicii Moldova

Introducere:

Această propunere de politică publică sugerează autorităților competente corectarea unor prevederi discriminatorii identificate în cadrul Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 897/2003](#), în ceea ce privește cerințele privind starea de sănătate necesară admiterii și încadrării femeilor în instituțiile militare și în serviciul militar prin contract. Având la bază analiza datelor oferite de către Ministerul Apărării și în conformitate cu standardele și recomandările internaționale, această propunere are drept scop final eliminarea discriminării pe criteriul de maternitate în Baremul Medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar.

Examinând Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, constatăm că, deși există o reprezentare echitabilă a femeilor în comisiile medico-militare, încă mai persistă unele prevederi discriminatorii în procesul de stabilire a aptitudinii pentru serviciul militar. Aceste prevederi contravin standardelor internaționale referitoare la nediscriminare și egalitatea de gen, cum ar fi cele stabilite de către Organizația Internațională a Muncii și Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE, Cauza Tanja Kreil c. Bundesrepublik Deutschland, C-285/98, para. 30, citând Johnston para.44).

Astfel, în scopul promovării egalității de gen și eliminării discriminării în procesele interne ale Armatei Naționale, propunem revizuirea și modificarea Anexei nr. 2, punctul 79, pentru a elimina cerințele discriminatorii legate de excluderea de la recrutare a femeilor gravide în momentul admiterii în instituțiile militare și în serviciul militar prin contract.

De asemenea, se recomandă o instruire adecvată a membrilor comisiilor de expertiză medico-militară în domeniul egalității și nediscriminării. Aceste instruiți ar trebui să aibă un accent deosebit pe identificarea și eliminarea stereotipurilor și prejudecăților care pot influența procesul de evaluare a candidaților. Prin aceste instruiți, membrii comisiilor ar fi învățați să aplice standarde obiective și nediscriminatorii în procesul lor de evaluare, bazate pe criterii relevante și conforme cu legislația națională și internațională în domeniu.

Această propunere de politică publică a apărut în cadrul proiectului „Voci ale rezilienței: Împuternicirea femeilor pentru Pace, Securitate și Contracararea Amenințărilor Hibrice în Moldova”, implementat de către Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI și finanțat printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu suportul Guvernului Regatului Unit. Opiniile prezentate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Guvernului Regatului Unit sau al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR).

Identificarea problemei:

Cerințele referitoare la starea de sănătate pentru admiterea și încadrarea femeilor în instituțiile militare și în serviciul militar prin contract sunt prevăzute în Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 897/2003.

În contextul implementării acestui Regulament, una dintre condițiile esențiale pentru promovarea femeilor în sectorul apărării este reprezentarea femeilor în Comisia Centrală de Expertiză medico-militară a Forțelor Armate și în Comisiile Medico-Militare din instituțiile medico-sanitare publice ale Forțelor Armate și cele de pe lângă organele administrativ-militare.

Analiza datelor furnizate de Ministerul Apărării indică o reprezentare echitabilă a femeilor și bărbaților în aceste comisii [Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (2020). „*Dincolo de Status Quo!*”, pagina 32]. Această situație pare să fie în conformitate cu standardele și recomandările internaționale.

Instituția	F	B
Direcția asigurare expertiză medico-militară din cadrul Inspectoratului Militar (anterior Comisia centrală de expertiză medico-militară a FA)	7	0
Comisia medico-militară din cadrul Spitalului clinic militar central	3	7
Comisia medico-militară din cadrul Centrului consultativ-diagnostic	15	5
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar al municipiului Chișinău	4	2
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Bălți	3	4
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Cahul	4	4
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Căușeni	4	5
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Eđineț	3	4
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Hîncești	2	5
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Orhei	6	5
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Soroca	3	4
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Strășeni	4	3
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Taraclia	4	4
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial Ungheni	4	2
Comisia medico-militară din cadrul Centrului militar teritorial al U.T.A. Găgăuzia	4	3
TOTAL:	70	57

Cu toate acestea, în ciuda eforturilor de a se asigura o reprezentare echitabilă a femeilor în comisiile medico-militare, se observă o serie de aspecte discriminatorii în procesul de evaluare a stării lor de sănătate.

Astfel, conform Baremului Medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar, specificat în Anexa nr. 2, punctul 79, se stipulează că femeile care, la momentul depunerii actelor de admitere sunt însărcinate, nu vor fi atestate de Comisiile de expertiză medico-militară, atât la admiterea în instituțiile de învățământ în domeniul militar cât și la încadrarea în serviciul militar prin contract.

Această propunere de politică publică a apărut în cadrul proiectului „Voci ale rezilienței: Împuternicirea femeilor pentru Pace, Securitate și Contracurarea Amenințărilor Hibrice în Moldova”, implementat de către Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI și finanțat printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu suportul Guvernului Regatului Unit. Opiniile prezentate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Guvernului Regatului Unit sau al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR).

1	2	coloana I	coloana II	coloana III	coloana IV	coloana V
77	Dereglarea funcțiilor ovariene și menstruale: a) cu tulburări funcționale semnificative b) cu tulburări funcționale moderate; c) cu dereglări funcționale ne semnificative	Inapți pentru serviciul militar cu scoaterea din evidență				
		Inapți pentru serviciul militar în timp de pace, apți necombatant la război	Inapți	Aptitudinea pentru serviciul militar se stabilește individual	Inapți	Inapți
		Apti	Inapți	Apti	Apti	Apti
78	Dereglări funcționale temporare după afecțiunile acute, acutizarea celor cronice ale sistemului genito-urinar, organelor genitale la femei sau după tratament chirurgical SARCINA, NAȘTEREA, LĂUZIA ȘI COMPLICAȚIILE ACESTORA Sarcina. Lăuzia:	La încorporare — aminați medical. Militarii în termen — scutire sau concediu medical	Inapți	Scutire sau concediu medical	Inapți	Scutire sau concediu medical
79	a) evoluție cu complicații; b) fără complicații	— ---	— ---	Scutire sau concediu medical Scutire sau concediu medical	--- ---	Scutire sau concediu medical Scutire sau concediu medical

Deși autoritățile comunică că această prevedere are drept scop protejarea femeilor de anumite riscuri asociate serviciului militar, inclusiv a impactului potențial asupra sănătății femeii și a relației speciale dintre aceasta și copilul său [Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (2020). „*Dincolo de Status Quo!*”, pagina 33], această politică constituie o formă de discriminare pe criteriul maternității și nu poate fi justificată în mod rațional. Este important să se exploreze alternative care să protejeze atât sănătatea femeilor, cât și drepturile lor fundamentale, fără a recurge la astfel de măsuri discriminatorii.

Referințe la standardele internaționale:

- Excluderea femeilor gravide de la procesul de recrutare este contrară interdicției de discriminare stabilită de Organizația Internațională a Muncii (ILO) în [Convenția pentru protecția maternității din 2000](#) (Nr. 183) și în [Recomandarea Nr. 191 din 2000](#). Mai exact, Articolul 9 al Convenției pentru protecția maternității stipulează clar că „Fiecare stat membru adoptă măsuri adecvate pentru a se asigura că maternitatea nu constituie o sursă de discriminare în angajare [...]”.

Article 9

1. Each Member shall adopt appropriate measures to ensure that maternity does not constitute a source of discrimination in employment, including – notwithstanding Article 2, paragraph 1 – access to employment.

Această propunere de politică publică a apărut în cadrul proiectului „Voci ale rezilienței: Împuternicirea femeilor pentru Pace, Securitate și Contracurarea Amenințărilor Hibride în Moldova”, implementat de către Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI și finanțat printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu suportul Guvernului Regatului Unit. Opiniile prezentate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Guvernului Regatului Unit sau al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR).

Cu privire la Recomandarea nr. 191 din 2000, Articolul 5 al acestei Recomandări (Protecția muncii și nediscriminarea) reafirmă drepturile femeilor la egalitate de tratament în ceea ce privește accesul la locurile de muncă și drepturile de muncă în timpul sarcinii și al maternității.

EMPLOYMENT PROTECTION AND NON-DISCRIMINATION

5. A woman should be entitled to return to her former position or an equivalent position paid at the same rate at the end of her leave referred to in Article 5 of the Convention. The period of leave referred to in Articles 4 and 5 of the Convention should be considered as a period of service for the determination of her rights.

- Curtea de Justiție a Uniunii Europene a subliniat în jurisprudența sa că argumente care invocă „protecția stării biologice a femeii și a relației speciale care există între femeie și copilul ei” și care determină „excluderea femeilor de la anumite tipuri de profesii pe motiv că lor ar trebui să li se acorde o protecție mai mare decât bărbaților împotriva riscurilor care sunt diferite din punct de vedere al nevoilor specifice de protecție a femeilor” nu sunt acceptabile.

Un caz emblematic în acest sens este cazul *Tanja Kreil vs. Bundesrepublik Deutschland* (C-285/98). În 1996, Kreil a solicitat un post voluntar în cadrul Bundeswehr (Forțele Armate Federale Germane), care implica sarcini de întreținere electronică a armelor. Cererea ei a fost respinsă de centrul de recrutare al Bundeswehr pe motiv că, potrivit legislației naționale germane, femeilor le era interzis să servească în funcții militare care implică folosirea armelor. Kreil a contestat această decizie în cadrul Tribunalului Administrativ al Germaniei (Verwaltungsgericht), susținând că respingerea ei pe motiv de sex contravine dreptului comunitar.

Tribunalul Administrativ al Germaniei a solicitat o hotărâre preliminară de la Curtea de Justiție a Uniunii Europene privind compatibilitatea legislației naționale germane care exclude femeile din serviciul armat cu Directiva Consiliului 76/207/CEE (Directiva privind egalitatea de tratament).

Conform Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene (1998), excluderea femeilor din toate posturile militare din Bundeswehr nu este o măsură derogatoare justificată. În mod similar, articolul 2 alineatul (3) din directivă nu permite femeilor să fie excluse de la un loc de muncă specific, pe motiv că ar trebui să li se acorde o protecție mai mare decât bărbaților în general împotriva riscurilor care nu sunt legate de nevoile specifice ale femeilor protejate prin dispoziție.

Operative part

On those grounds,

THE COURT,

in answer to the question referred to it by the Verwaltungsgericht Hannover by order of 13 July 1998, hereby rules:

Council Directive 76/207/EEC of 9 February 1976 on the implementation of the principle of equal treatment for men and women as regards access to employment, vocational training and promotion, and working conditions precludes the application of national provisions, such as those of German law, which impose a general exclusion of women from military posts involving the use of arms and which allow them access only to the medical and military-music services.

- Importanța acomodării drepturilor femeilor, inclusiv a femeilor însărcinate în momentul selecției și ulterior angajării lor este subliniată și de către [Strategic Policy](#) and Development Section of the Police Division, Office of Rule of Law and Security Institutions (OROLSI), Department of Peacekeeping Operations (DPKO), în documentul United Nations Police Gender Toolkit. Model Policy on Gender Equality and Gender Mainstreaming in the Police Organisation. Project Tool 49.

Propuneri de intervenție:

Având în vedere considerațiile prezentate, se propune eliminarea din Anexa nr. 2, punctul 79, a cerințelor discriminatorii referitoare la eligibilitatea pentru admiterea în instituțiile de învățământ în domeniul militar și pentru încadrarea în serviciul militar prin contract. Această măsură ar contribui la asigurarea unei evaluări obiective și nediscriminatorii a tuturor candidaților, fără a ține cont de starea de graviditate a femeilor în momentul depunerii actelor de admitere sau încadrare.

În plus, se recomandă o instruire adecvată a membrilor Comisiilor de expertiză medico-legală în domeniul egalității și nediscriminării. Această instruire ar trebui să se concentreze pe identificarea și eliminarea stereotipurilor și prejudecăților, precum și pe aplicarea corectă a principiilor de egalitate de gen și diversitate în procesul de evaluare. Este esențial ca membrii comisiilor să fie aleși pe baza absolvirii de cursuri relevante cu privire la aceste aspecte, astfel încât să fie în măsură să aplice standardele cele mai înalte în evaluarea candidaților și să evite respingerea unor candidați valoroși pe baza unor criterii discriminatorii sau stereotipuri nerealiste.

Prin implementarea acestor măsuri, se poate crea un mediu militar mai echitabil și incluziv, în care toți candidații sunt evaluați în mod corect și imparțial, iar deciziile luate sunt conforme cu principiile drepturilor omului și ale egalității de gen. Este esențial ca toate părțile implicate să

Această propunere de politică publică a apărut în cadrul proiectului „Voci ale rezilienței: Împuternicirea femeilor pentru Pace, Securitate și Contracararea Amenințărilor Hibride în Moldova”, implementat de către Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI și finanțat printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu suportul Guvernului Regatului Unit. Opiniile prezentate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Guvernului Regatului Unit sau al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR).

fie angajate în promovarea unei culturi a egalității și respectului pentru diversitate în cadrul instituțiilor militare.

Rezultatele așteptate în urma implementării politicii:

- Excluderea cerințelor discriminatorii din Anexa nr. 2 ar duce la o evaluare mai echitabilă a candidaților pentru admiterea în instituțiile de învățământ militar și pentru încadrarea în serviciul militar prin contract. Astfel, femeile gravide nu ar mai fi discriminate pe baza stării lor biologice în procesul de recrutare.
- Eliminarea barierelor discriminatorii ar putea atrage mai mulți candidați calificați, inclusiv femei însărcinate sau care intenționează să aibă copii în viitor, diversificând astfel forța de muncă militară și contribuind la o reprezentare mai echilibrată a genurilor.
- Instruirea adecvată a membrilor Comisiilor de expertiză medico-legală în domeniul egalității și nediscriminării ar putea îmbunătăți standardele de evaluare și ar promova un comportament mai profesional și etic în procesul de selecție.
- Implementarea acestei politici ar putea contribui la promovarea unei culturi organizaționale care respectă și promovează diversitatea și egalitatea de șanse în cadrul instituțiilor militare. Aceasta ar putea îmbunătăți coeziunea și eficacitatea organizațională a instituțiilor militare.
- Adoptarea unei politici care elimină discriminarea pe criteriul maternității ar fi în conformitate cu angajamentele internaționale privind drepturile omului și egalitatea de gen, consolidând astfel reputația și credibilitatea instituțiilor militare în cadrul comunității internaționale. Acest lucru este cu atât mai important în condițiile în care Republica Moldova a început, la data de 15 decembrie 2023, negocierile de aderare la UE.

Concluzii:

În concluzie, această propunere de politică publică are ca obiectiv principal promovarea egalității de gen și eliminarea discriminării în procesul de evaluare a stării de sănătate în sectorul militar al Republicii Moldova. Prin revizuirea și modificarea prevederilor discriminatorii din Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, se urmărește asigurarea unei evaluări echitabile a tuturor candidaților, fără a face distincție pe criteriul maternității sau a altor factori neadecvați.

Analiza atentă a contextului actual și a standardelor internaționale relevante, precum cele stabilite de Organizația Internațională a Muncii și Curtea de Justiție a Uniunii Europene, evidențiază necesitatea modificărilor pentru a aduce legislația și practicile militare în conformitate cu principiile de nediscriminare și egalitate de gen.

Această propunere de politică publică a apărut în cadrul proiectului „Voci ale rezilienței: Împuternicirea femeilor pentru Pace, Securitate și Contracararea Amenințărilor Hibrice în Moldova”, implementat de către Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI și finanțat printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu suportul Guvernului Regatului Unit. Opiniile prezentate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Guvernului Regatului Unit sau al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR).

Propunerile de intervenție includ eliminarea cerințelor discriminatorii din Anexa nr. 2 și furnizarea unei instruiți adecvate membrilor Comisiilor de expertiză medico-legală, astfel încât aceștia să poată aplica standardele obiective și să evite influențele stereotipurilor sau prejudecăților în procesul lor de evaluare.

Implementarea acestei politici ar aduce o serie de beneficii, inclusiv o evaluare mai echitabilă a candidaților, diversificarea forței de muncă militare și consolidarea reputației Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană.